

Anders Aahave
Teknik- og Miljøafdelingen
Silkeborg Kommune

26. november 2019

Tilladelse til restaurering af Salten Å

Silkeborg Kommune meddeler i medfør af vandløbsloven¹ og bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v.² tilladelse til at restaurere en vandløbsstrækning i Salten Å.

Projektet omfatter genslyngning af en strækning af vandløbet for at udligne faldet på vandløbet. Når projektet er færdigt vil det gennemsnitlige fald være ca. 9,5 ‰.

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra tilladelsesdatoen.

Venlig hilsen

Martin Andersen
Biolog

Poul Hald Møller
Biolog

¹ Lov om vandløb: lovbek. nr. 127 af 26/01/2017

² Bek. nr. 834 af 27/06/2016 om vandløbsregulering og -restaurering mv.

Baggrund

Silkeborg Kommune ønsker at gennemføre et vandløbsrestaureringsprojekt i Salten Å i samarbejde med ejeren af det Katrinedal Dambrug. Der skal etableres et nyt stryg neden for vandindtaget til Katrinedal Dambrug for at forbedre passageforholdene for fisk og smådyr. Det nuværende stryg har et meget højt fald med tilsvarende dårlige passagemuligheder for fisk og smådyr.

Berørte matrikler

Indsatsstrækningen i Salten Å ligger på matriklerne:

70, Fogstrup By, Them

Vandområdet

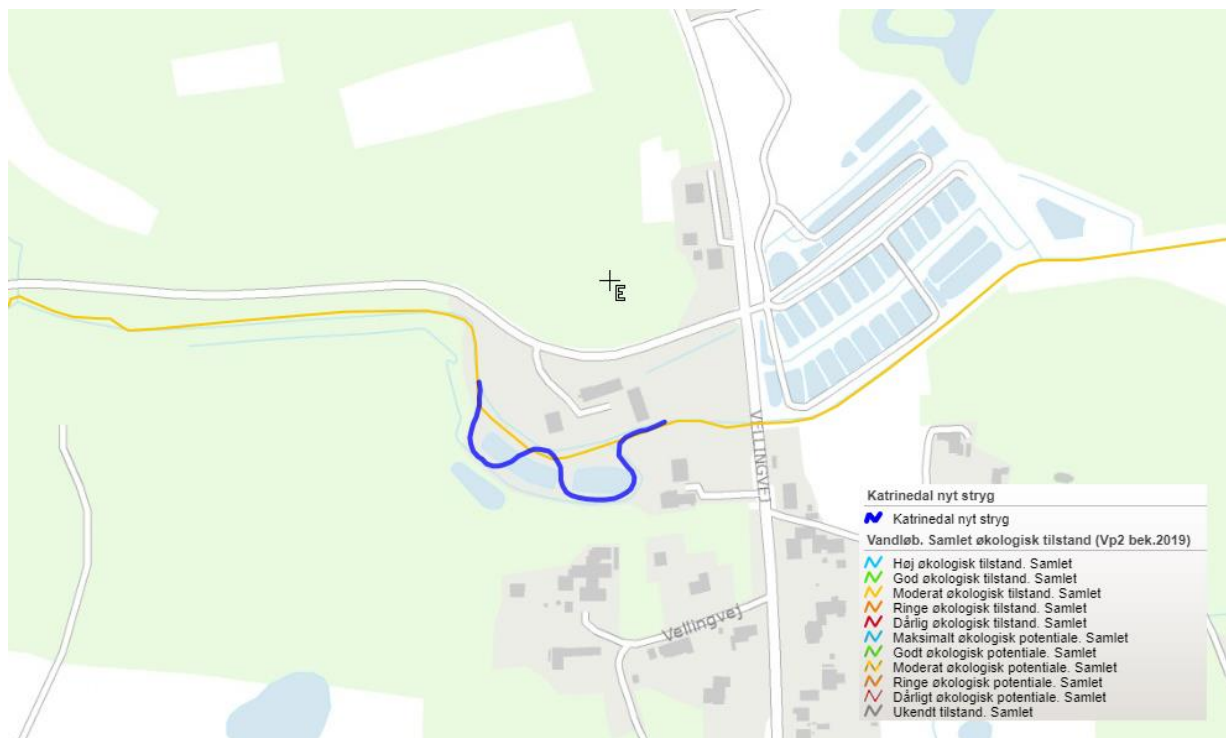
Vandsystemer

Salten Å har sit udspring ved Sepstrup Sande. Åen er ca. 25 km lang og den har udløb i Gudenå nedstrøms Salten Langsø. Der er flere større tilløb til åen og rigtig mange kildetilløb til Salten Å, hvilket medfører en stabil vandføring året rundt.

Salten Å er meget påvirket af okker på flere strækninger, især i den øvre del. DTU Aqua og Natur og Miljø, Silkeborg Kommune har gennemført elbefiskninger af Salten Å systemet, der viser en ringe fiskebestand.

Målsætning og tilstand

Miljømålet for Salten Å er i Vandområdeplan 2015-2021 for Jylland og Fyn angivet til god økologisk tilstand. Tilstanden i Salten Å på strækningen ved Katrinedal Dambrug er på nuværende tidspunkt "moderat økologisk tilstand" (se kort herunder). Det skyldes dels en ukendt tilstand for fisk og dels en moderat tilstand for vandplanter.

Kort med den nuværende økologiske tilstand for Salten Å

Klassifikation

Salten Å et offentlige vandløb. Hele strækningen, hvor der restaureres er udpeget efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.

Projektet

Formål

Silkeborg Kommune ønsker, i samarbejde med ejer af dambruget, at anlægge et nyt forløb af Salten Å for at forbedre passagen for fisk og smådyr i vandløbet.

Nuværende forhold

Der er anlagt et opstuvende stryg i Salten Å nedstrøms vandindtaget til Katrinedal Dambrug af Aarhus Amt for år tilbage, dels for at sikre vandindtag til dambruget og dels for at sikre fri passage for fisk i Salten Å. Det har dog vist sig, at der er et højt fald på stryget og det er derfor vanskeligt for flere fiskearter, lampretter og smådyr, at passere stryget. Salten Å systemet har tidligere været kendt for at have en af Danmarks største søørred bestande. Forureninger, Okkerpåvirkning, opgravning af grus og sten, hårdhændet vedligeholdelse har påvirket bestanden negativt.

Projekt for vandløbsrestaurering

Salten Å forlægges i et slynget forløb ind over et område på dambruget, hvor der ligger flere dambrugsdamme, som er taget ud af drift.

Det nye omlagte stryg bliver ca. 200m langt. Det er en fordobling af det nuværende stryg som er ca. 100 m langt. Det gennemsnitlige fald på projektstrækningen ændres fra ca. 21 promille til ca. 9,5 promille. Delstrækninger af det nuværende forløb har korte strækninger med over 110 promilles fald og disse udjævnes med projektet. Der ændres ikke på tærsklen nedstrøms vandindtaget til dambruget. Dermed vil dambrugets vandindvinding ikke blive påvirket med projektet. Et fald på 9,5 promille er for højt til at anlægge gydebanker. Det optimale fald på store vandløb for anlæg af gydebanker er omkring 3-4%.

I forbindelse med projektet, skal de nuværende dambrugsdamme og et gammelt bundfyldningsbassin fyldes op med det materiale der fjernes ved udgravning af det nye vandløbstracé.

Tidsplan

Projektet ønskes påbegyndt efter at sagsbehandlingen er afsluttet. Projektet søges afsluttet senest 3 år efter, at der er meddelt tilladelse til projektet.

Økonomi

Udgifter til projektet afholdes af Natur og Miljø, Silkeborg kommune. Prisen for anlægsarbejdet er 299.000 kr.

Projektets effekter

Natur og miljø

Gennemførelsen af projektet vil medvirke til, at der bliver en væsentligt forbedret mulighed for passage for fisk og smådyr i både op- og nedstrøms retning ift. projektstrækningen. Projektet forventes at bidrage til, at der skabes gode rammer for en selvreproducerende ørredbestand og andre fisk i Salten Å.

Vandføringsevne

Det vurderes, at vandføringsevnen i Salten Å vil være uændret eller bedre med projektet idet vandløbets bundbredde øges fra ca. 5-6m til 7-8m. Vandindtaget fra Salten Å til Katrinedal Dambrug påvirkes ikke ved projektet, idet der ikke ændres i hverken højde eller bredde på det øverste stykke af stenstryget lige neden for vandindtaget.

Beregninger af vandspejlshøjden ved forskellige scenarier viser, at en øget bundbredde med minimum 6m og et nyt forløb af Salten Å, medfører et lavere vandspejl i det nye forløb, sammenlignet med vandspejlet i det nuværende forløb, selv ved en meget høj afstrømning (2,5 m²/s).

Silkeborg Kommune vurderer, at projektet ikke vil forringe afvandingen af de omkringliggende arealer. Det er en meget kort strækning der graves på og vandspejlet opstrøms og nedstrøms projektområdet ændres ikke med projektet. Vandmængden i det nye trace er ligeledes uændret.

Der er indkommet et ønske fra en naboejendom om, at vandløbet sikres mod at grave sig ind på dennes ejendom. Der udlægges sikringssten i det sving som ligger op til naboejendommen, og dermed sikres der mod erosion.

Tilladelse til restaurering

Der meddeles i henhold til § 37 i vandløbsloven og § 26 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering m.v. tilladelse til restaurering af Salten Å på følgende vilkår:

1. Anlægsarbejdet skal udføres i overensstemmelse med projektbeskrivelsen.
2. Der må ikke anvendes materialer, som er behandlet med miljøskadelige stoffer i eller ved vandløb.
3. Vandløbets afvandingsevne må ikke ændres.
4. Det skal sikres, at udvaskning af sand, jord, sten og grus begrænses mest muligt under og efter anlægsarbejdet.
5. Silkeborg Museum skal kontaktes ved fund af fortidsminder.
6. Denne tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden tre år fra tilladelsesdatoen.

Offentlig høring

Projektet har været i offentlig høring på kommunens hjemmeside i otte uger fra 5. september 2019 til 1. november 2019. En nabo med jord ned til det nye forløb af åen, har bemærket, at der med projektet skal sikres, at vandløbet ikke graver sig ind på hans grund. Silkeborg Kommune har ikke modtaget yderligere bemærkninger.

Teknik- og Miljøafdelingens vurdering

Det er Teknik- og Miljøafdelingens vurdering, at vandløbsrestaureringen vil bidrage positivt i forhold til, at skabe forbedrede levevilkår for vandløbsfauna. Det vil bidrage til at forbedre den økologiske tilstand i Salten Å. Afdelingen forventer ikke, at projektets gennemførelse resulterer i negative miljøpåvirkninger eller afvandingmæssige ændringer af de nuværende forhold under eller efter anlægsarbejdet. Der kan derfor meddeles tilladelse til vandløbsrestaureringsprojektet.

Forhold til anden lovgivning

Naturbeskyttelseslovens § 3

Silkeborg Kommune har 4. november 2019 meddelt dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3 til gennemførelse af restaureringen af Salten Å.

VVM-bekendtgørelsen

Reguleringen er omfattet af Bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (448 af 25/10/2018), bilag 2, punkt 10f. Projektet

er VVM-screenet, og kommunen har 19. november 2019 truffet afgørelse om, at en særlig vurdering af virkninger på miljøet fra det ansøgte projekt ikke er nødvendig. Afgørelsen er truffet efter § 21 i VVM-bekendtgørelsen.

Påvirkning af Natura2000-områder

Kommunen må ikke give tilladelser og dispensationer til projekter, der kan skade de internationale naturbeskyttelsesområder eller arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget (bilag II-arter) eller de strengt beskyttede arter på det tilhørende bilag IV. Kommunen skal derfor vurdere den mulige påvirkning i sagsbehandlingen.

Projektområdet ligger i EF-Habitatområdet: "Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen".

Der er ikke kortlagte naturtyper på udpegningsgrundlaget for habitatområdet på den berørte strækning. Strækningen er et stejlt stryg, som er etableret af Aarhus Amt for år tilbage i et forsøg på at skabe fri passage ved dambruget.

Den nærmeste udpegede og kortlagte Natura2000-naturtype langs Salten å opstrøms for stryget er naturtype 7230 rigkær, som ligger mere end 1,2 km opstrøms for stryget. Den nærmeste udpegede naturtype langs Salten å nedstrøms er et område med naturtype 91E0 elle- og askeskov, som ligger mere end 1,3 km fra stryget. Lange strækninger af Salten å vurderes at være naturtype 3260 Vandløb med vandplanter, men ikke den berørte strækning, da dette er et konstrueret stryg.

Det ansøgte stryg vil ikke påvirke vandstanden opstrøms og nedstrøms for stryget. Det ansøgte vil således heller ikke påvirke udpegede naturtyper opstrøms eller nedstrøms for den berørte strækning væsentligt.

Vurdering af mulig påvirkning af udpegningsgrundlag.

Følgende arter på udpegningsgrundlaget kan muligvis findes i området: "Lys skivevandkalv, bæklampret, stor vandsalamander, damflagermus og odder".

Lys skivevandkalv – Lys skivevandkalv er ikke registreret i habitatområdet eller Silkeborg kommune i mange år på trods af at den er eftersøgt. Lys skivevandkalv lever i solbeskinnede søer med rent klart vand eller i rene brunvandede søer. Salten å udgør på den berørte strækning ikke et levested for lys skivevandkalv.

De stærkt eutrofierede og skyggede dambrugsdamme som grænser op til habitatområdet udgør heller ikke et velegnet yngle- eller rasteområde for lys skivevandkalv. Etablering af stryget vil ikke have nogen betydning for forekomsten af lys skivevandkalv og ikke påvirke denne art væsentligt.

Bæklampret – Der findes bæklampret i Salten å. Faldet på det eksisterende stryg er så stort at bæklampret har vanskeligt ved at passere. Forlængelse af stryget vil medføre at bæklampret vil få lettere ved at passere dambruget.

Stor vandsalamander – Kan forekomme i området, men de eutrofierede og skyggede dambrugsdamme udgør ikke et egnet yngle- eller rasteområde for arten. En eventuel forekomst af arten i området vil ikke blive påvirket og vil i samme omfang kunne fouragere i området.

Odder – Findes langs Salten å. Det gamle dambrugsområde er uden værdi for odderen, da der hverken er føde eller skjul her. Forlængelse af stryget vil forventeligt forbedre fiskebestanden i Salten å, hvilket på sigt også vil gavne odderbestanden i området.

Damflagermus – Silkeborg Kommune har ikke kendskab til damflagermus i området. Den findes muligvis i området på strejf langs Salten å og nær de nærmeste større søer i området, hvor de forventeligt findes i sommerhalvåret. Damflagermus overvintre og yngler i kalkgruber. Det gamle dambrugsområde udgør ikke et levested og som helhed vurderes det forlængede stryg at tilbyde tilsvarende økologiske forhold for en eventuel forekomst af fouragerende damflagermus.

Ingen af de nævnte arter på udpegningsgrundlaget vurderes at blive påvirket væsentligt af den ansøgte forlængelse af stryget.

Bilag IV-arter

Flere arter af flagermus kan have yngle- eller rasteområde i de enkelte ældre rødel der findes i området. De gamle rødel bevares, i projektet og områdets økologiske funktion som yngle- eller rasteområde ændres ikke som følge af forlængelse af stryget. Forholdene for fouragering vurderes at blive forbedret af projektet.

Spidssnudet frø findes muligvis i området. De gamle dambrugsdamme er meget næringsbelastede og skyggede og udgør ikke et velegnet yngle- eller rasteområde for spidssnudet frø. Forekomsten af spidssnudet frø vurderes ikke at blive påvirket af projektet.

Grøn mosaikguldsmed findes i området ved Katrinedal, hvor den yngler i vandhuller med udbredt forekomst af planten krebseklo som den er meget afhængig af. De gamle dambrugsdamme er meget næringsbelastede, skyggede og uden forekomst af krebseklo. Dammene udgør ikke et velegnet yngle- eller rasteområde for grøn mosaikguldsmed. Grøn mosaikguldsmed vurderes ikke at blive påvirket af projektet.

Rødlistede arter

Stryget forlænges igennem et gammelt dambrugsområde. De gamle dambrugsdamme er meget næringsbelastede og skyggede og udgør ikke umiddelbart et velegnet yngle- eller rasteområde for rødlistede arter.

Forlængelse af stryget vil forventeligt ikke påvirke forekomsten af rødlistede arter.

På baggrund af overstående vurderes det at projektet ikke vil påvirke arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for habitatområdet negativt. Habitatområder nedstrøms H48 i tilknytning til vandløbssystemet Salten Å er H45 (Gudenå og Gjærn Bakker) og H14 (Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord). Ingen af disse områder vurderes at blive påvirket negativt ved gennemførelse af projektet i Salten Å, da afstanden (via vandløb) er betydelig.

Klagevejledning

Afgørelser efter vandløbsloven kan i henhold til lovens kapitel 16 påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af:

- 1) den, afgørelsen er rettet til,
- 2) enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnet behandling af klagen, at klager indbetaler et gebyr på enten 900 kr. (privatpersoner) eller 1800 kr. (Virksomheder og organisationer) til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Når du har tastet din klage ind i Klageportalen, bliver du bedt om betaling af klagegebyr med et betalingskort. Klagen bliver først sendt videre, når gebyret er betalt, og du har endeligt godkendt din klage. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Miljø- og Fødevarerklagenævnet hjemmeside www.nmkn.dk.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at denne afgørelse er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag. Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristens udløb. I tilfælde af klage må tilladelsen ikke udnyttes, før sagen er afgjort af Miljø- og Fødevarerklagenævnet, medmindre nævnet bestemmer andet.

Annoncering og underretning om afgørelsen

Denne afgørelse annonceres på kommunens hjemmeside fra dags dato og indtil klagefristen er udløbet.

Direkte underretning

Følgende har modtaget kopi af afgørelsen:

Navn	Email
Ejer af Katrinedal Dambrug Naboejendom som er kommet emd bemærkninger i høringsfasen	
Miljøstyrelsen Østjylland	ojl@mst.dk
Miljøstyrelsen	mst@mst.dk
Fiskeristyrelsen, Fiskeriinspektorat Øst	inspektoratoest@fiskeristyrelsen.dk
Danmarks Naturfredningsforening	dnsilkeborg-sager@dn.dk
Danmarks Sportsfiskerforbund	post@sportsfiskerforbundet.dk jankarnoe@gmail.com
Silkeborg Fiskeriforening	formand@silkeborg-fiskeriforening.dk
Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark	nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
Gjern Natur	post@gjern-natur.dk
Friluftsrådet	soehoejlandet@friluftsradet.dk
Silkeborg Museum	info@silkeborgmuseum.dk